

Milieuvriendelijk tuinieren

Consumentenonderzoek naar gedrag, bereidheid, drijfveren en belemmeringen

Milieu Centraal
Maart 2023

Inleiding

Inleiding

Milieu Centraal heeft binnen het thema milieuvriendelijk tuinieren in februari 2023 een online vragenlijst uitgezet onder het consumentenpanel van onderzoeksbureau PanelClix. Milieuvriendelijk tuinieren werd gedefinieerd aan de hand van een aantal thema's:

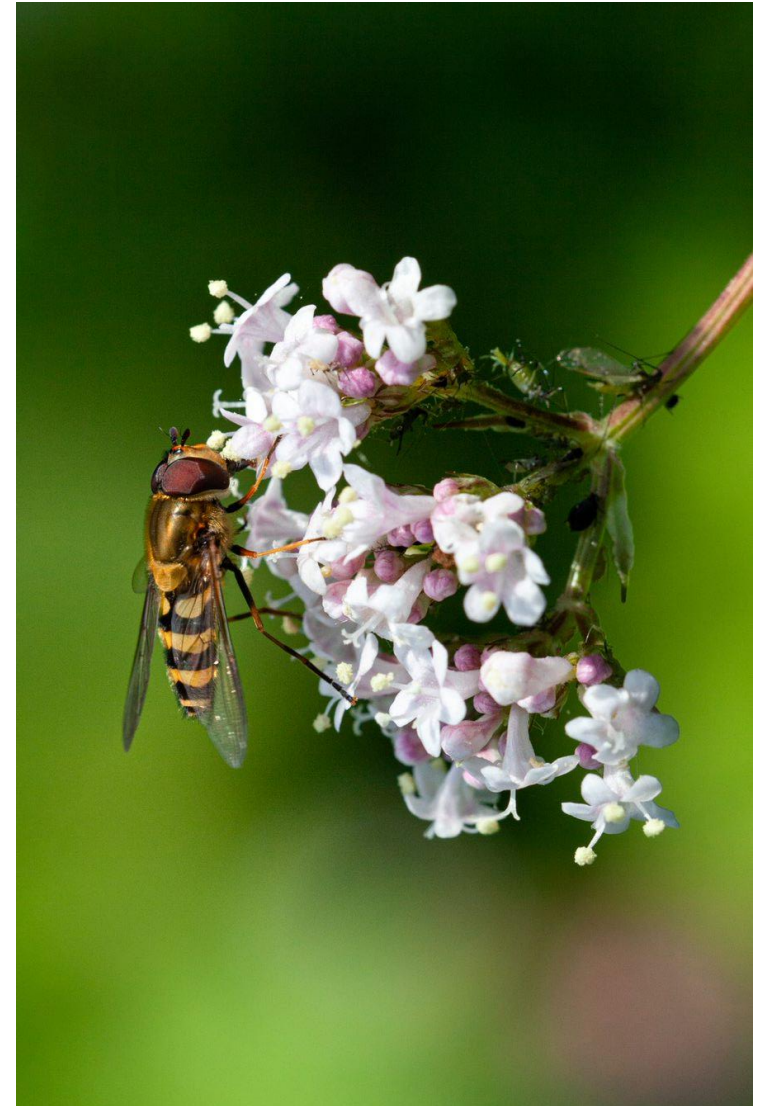
- Mate van groen/verstening in de tuin
- Type beplanting in de tuin (vooral biologische of inheemse planten)
- Klimaatadaptatie: ruimte voor regenwater
- Diervriendelijkheid: tuin aantrekkelijk maken voor insecten, bijen, vogels en vleermuizen.

Het doel van de meting was om te achterhalen in hoeverre Nederlanders met een tuin zich milieuvriendelijk- en klimaatvriendelijk gedragen, hun bereidheid hiertoe en wat hun kennisniveau, drijfveren en belemmeringen zijn.

De vragenlijst is ingevuld door 1050 tuinbezitters, zowel huurders als huiseigenaren. De respondenten zijn representatief verdeeld naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en regio.

Samenvatting en conclusies

- Procentueel hebben Nederlandse tuinen het meeste verharding (34%), gevolgd door beplanting (38%).
- De meerderheid van de tuinbezitters heeft in de tuin wel planten die volgens hen goed zijn voor bijen, vlinders en insecten. De hoeveelheid overwogen gekozen biologische (8%) en inheemse planten (22%) blijft achter. Een groot deel van de tuinbezitters weet niet of hun planten biologisch of inheems zijn, dus mogelijk ligt dit aandeel hoger.
- Men wil de komende drie jaar wel graag minder tegels en meer beplanting, maar niet per se inheemse of biologische beplanting (ongeveer 1 op 10 consumenten is dit van plan).
- Wat consumenten daarin tegenhoudt is het gedoe die het kost (uitzoekwerk en de moeite om tegels te wippen bijvoorbeeld). Ook ervaart men nog geen urgentie vanwege extremere regenval of extreme droogte.
- Belangrijke drijfveren aan de andere kant zijn meer dieren in de tuin en dat men wel van meer groen houdt.
- De kennis over veranderend weer, klimaatverandering en tuin is aanwezig. Zo weet 90% dat de komende jaren kans is op extremer weer. De kennis over insecten en hun voorkeur voor inheemse planten, is de grootste blinde vlek. Ook keurmerken voor biologische planten worden slecht herkend.
- Er zijn grote verschillen tussen groepen, met name tussen de stedelijke gebieden in de Randstad en minder stedelijke gebieden buiten de randstad.

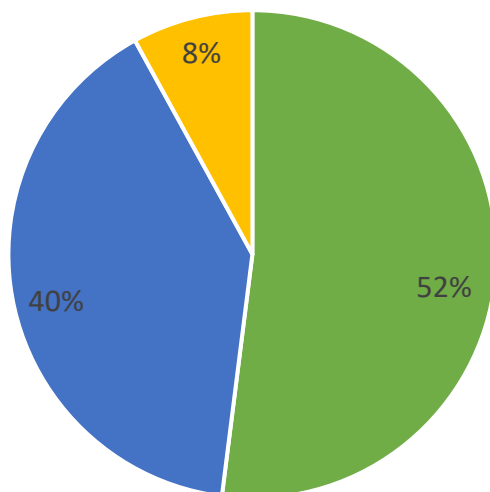

Tuin en biodiversiteit

Bekendheid met biodiversiteit neemt toe

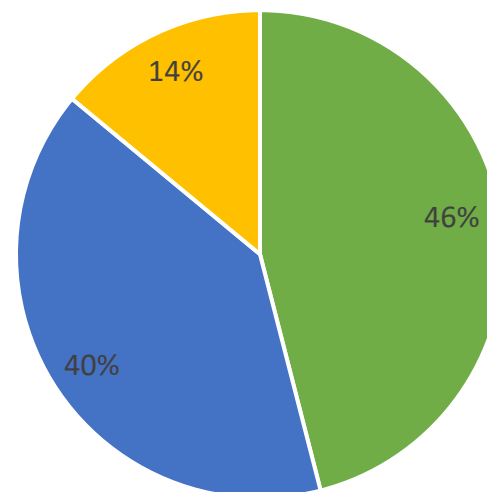
Meer dan 90% van de Nederlanders met tuin hebben wel eens gehoord over de term 'biodiversiteit', al is er nog steeds een aandeel van 40% die niet precies weet wat het betekent. Het percentage Nederlanders dat bekend is met biodiversiteit neemt toe ten opzichte van 2021.

Heb je wel eens gehoord van de term
'biodiversiteit'?
2023

- Ik heb er over gehoord en weet wat het betekent
- Ik heb er wel eens over gehoord maar weet niet precies wat het betekent
- Ik heb nog nooit van biodiversiteit gehoord

Heb je wel eens gehoord van de term
'biodiversiteit'?
2021

- Ik heb er over gehoord en weet wat het betekent
- Ik heb er wel eens over gehoord maar weet niet precies wat het betekent
- Ik heb nog nooit van biodiversiteit gehoord

Meeste mensen weten hoe biodiversiteit te verbeteren

Wat kan jij doen om biodiversiteit te verbeteren? Op die vraag antwoordden de meeste respondenten dat je meer planten kan planten of tegels kan wippen. Ook werd het aantrekkelijker maken voor dieren (vogels, bijen, insecten) genoemd. Een enkeling noemde de rol van vijvers, biologische planten of geen bestrijdingsmiddelen gebruiken.

aanleggen aantrekken afval beplanting bestrating bestrijdingsmiddelen bijen
bladeren bloemen bomen compost dak dieren diverse diversiteit eruit
gebruiken goed gras groen groene insecten komen laten leven
liggen minder mogelijk natuur plaatsen planten poten ruimte
scheiden soorten stenen struiken tegels tuin variatie
verscheidenheid verschillende verwijderen vijver vlinders vogels voldoende
water weinig zetten

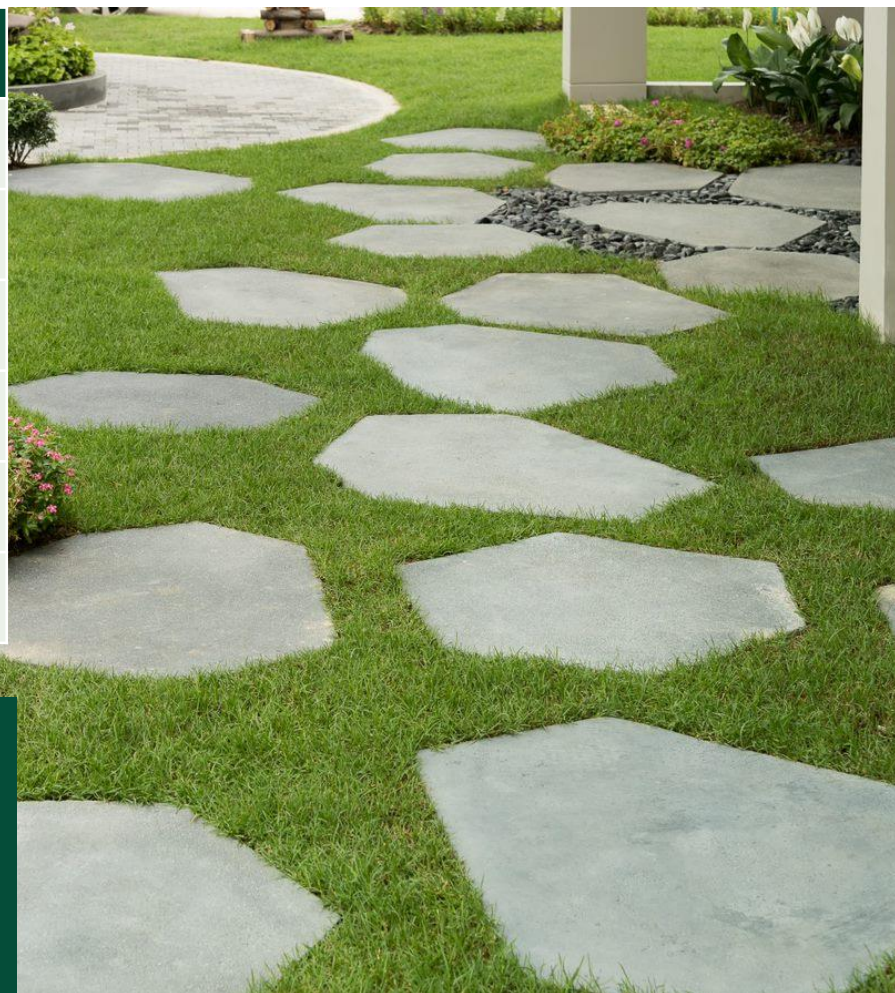

Gedrag en bereidheid

Nederlandse tuinen grotendeels verhard

Het grootste deel van de tuinen in Nederland is nog altijd bedekt met verharding (tegels, kasseien, asfalt etc.). Op de tweede plek komt het groen in de vorm van beplanting. Water (vijver, fontein, wadi), wat belangrijk is voor de biodiversiteit, blijft achter met slechts 3%.

Type	Percentage van de tuinen mee bedekt, gemiddeld in Nederland
Verharding	34,1
Planten,struiken,bloemen	27,7
Gras/aarde	24,0
Tuinhuis/schuur	13,4
Halfverharding	9,0
Water	2,6

65+ers hebben minder verharding in hun tuinen (28%) ten opzichte van het gemiddelde in Nederland. Over het algemeen ligt in de landelijke (minder inwoners per vierkante meter) gemeenten minder verharding dan in de stedelijke gebieden. En gemiddeld geldt: hoe hoger opgeleid, hoe minder verharding.

Merendeel tuinbezitters heeft planten voor bijen, vlinders of insecten

Een groot deel van de Nederlandse tuinbezitters geeft aan in ieder geval planten te hebben die aantrekkelijk zijn voor bijen, vlinders en insecten. Ook nestgelegenheid en voer voor vogels zijn populair. Hoewel men aangeeft diverse planten te hebben, heeft slechts een minderheid vooral inheemse planten en nog een kleinere minderheid heeft vooral biologische planten, al zegt ongeveer de helft van de respondenten niet precies te weten of hun planten biologisch of inheems zijn. Dit geeft aan dat het grootste deel dus niet bewust op zoek gaat naar biologisch of inheemse planten.

	% consumenten dat in tuin heeft
Bloemen en planten die goed zijn voor bijen, vlinders of andere insecten	63%
Een vogelhuisje	55%
(Een plekje voor) vogelvoer	52%
Ik heb verschillende planten maar weet niet zeker of mijn planten biologisch of inheems zijn	49%
Een drinkplek (bijvoorbeeld een waterschaal) voor dieren	42%
Schuilplaatsen (hoopjes bladeren, stengels, stenen, halve bloempot) voor bijvoorbeeld kikkers, padden en insecten	37%
Een haag	35%
Een regenton	30%
Een bijen-/insectenhotel	27%
Een kleine doorgang in de schutting voor dieren zoals egels	25%
Vooraf inheemse planten (planten die oorspronkelijk in Nederland voorkomen)	22%
Een egelnestkast of takkenhoop als schuilplaats voor egels	12%
Een natuurlijke vijver	10%
Vooraf biologische planten (planten met een EKO, Demeter of EU-BIO-keurmerk)	8%
Geen van deze	5%
Een vleermuizenkast	3%
Een wadi	2%

Ook hier zien we hetzelfde patroon als bij de verharding: hoe ouder de respondent, hoe vaker men verschillende (ook inheemse of biologische) bloemen en planten heeft die goed zijn voor bijen, insecten en vlinders. En in de stedelijke gebieden is er minder sprake van verschillende bloemen en planten dan in de landelijke gebieden.

Tuinbezitters willen ook méér planten voor bijen, vlinders en insecten

Consumenten willen in ieder geval meer bloemen en planten die goed zijn voor bijen, vlinders en andere insecten. Opvallend is dat de inheemse en biologische planten veel minder in trek lijken te zijn (slechts 10-12% is van plan deze komende 3 jaar aan te leggen) en ook dat vogels en insecten de voorkeur krijgen boven vleermuizen. Voor het opvangen van water is de regenton het meest populair (22%).

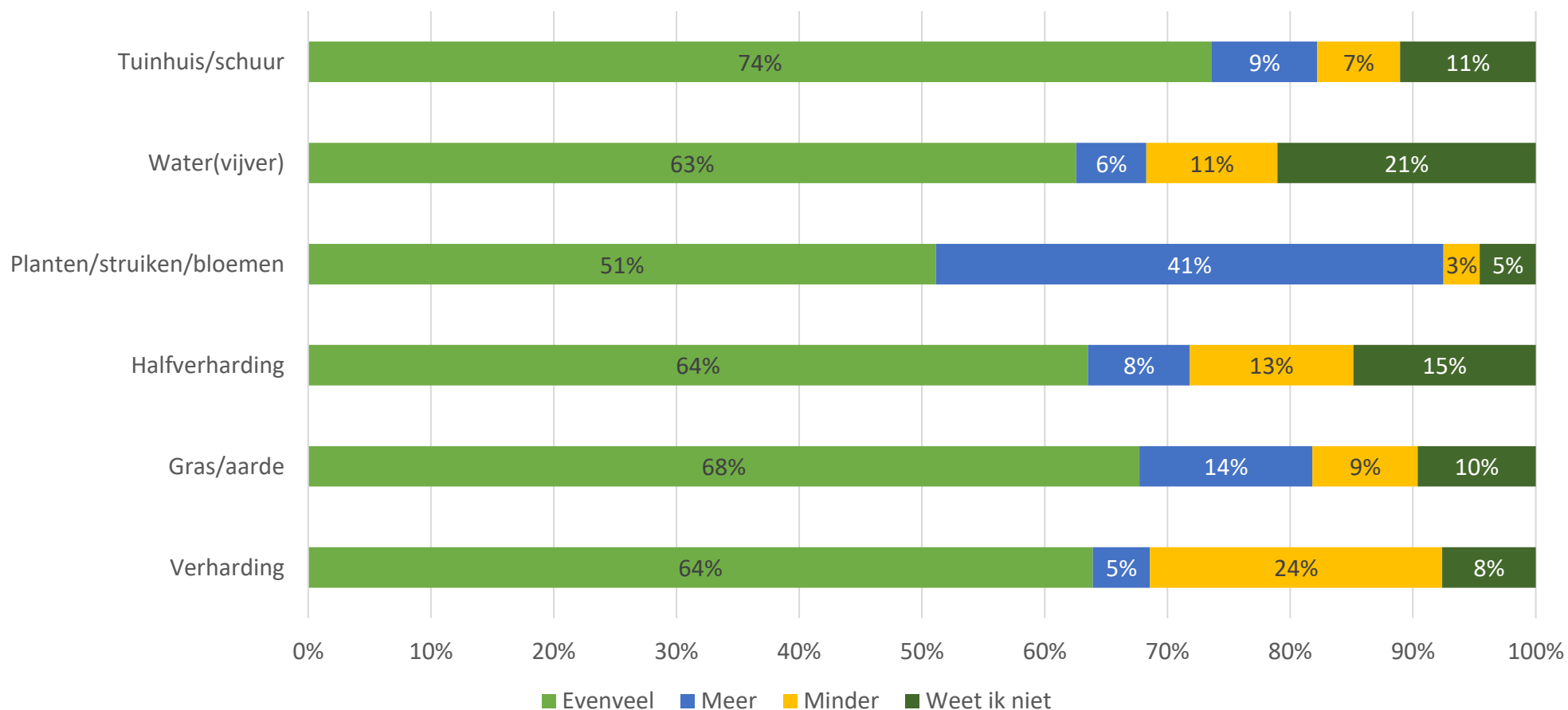
	% consumenten dat komende 3 jaar ... wil toevoegen aan de tuin
Bloemen en planten die goed zijn voor bijen, vlinders of andere insecten	26%
Ik weet niet wat ik wil veranderen	24%
Een regenton	22%
Een vogelhuisje	18%
Geen van deze	18%
Een bijen-/insectenhotel	16%
(Een plekje voor) vogelvoer	15%
Een drinkplek (bijvoorbeeld een waterschaal) voor dieren	15%
Vooraf inheemse planten (planten die oorspronkelijk in Nederland voorkomen)	12%
Schuilplaatsen (hoopjes bladeren, stengels, stenen, halve bloempot) voor bijvoorbeeld kikkers, padden en insecten	11%
Vooraf biologische planten (planten met een EKO, Demeter of EU-BIO-keurmerk)	10%
Een egelnestkast of takkenhoop als schuilplaats voor egels	8%
Een kleine doorgang in de schutting voor dieren zoals egels	6%
Afkoppelen regenpijp	6%
Een haag	5%
Groen dak	5%
Een natuurlijke vijver	4%
Een vleermuizenkast	3%
Ondergronds infiltratiesysteem	2%
Een wadi	2%

Grootste bereidheid voor minder tegels en meer planten

Ondanks het grote aandeel tegels, is de meerderheid van de Nederlanders bereid om komende jaren meer beplanting toe te voegen in de tuin en minder verharding te realiseren.

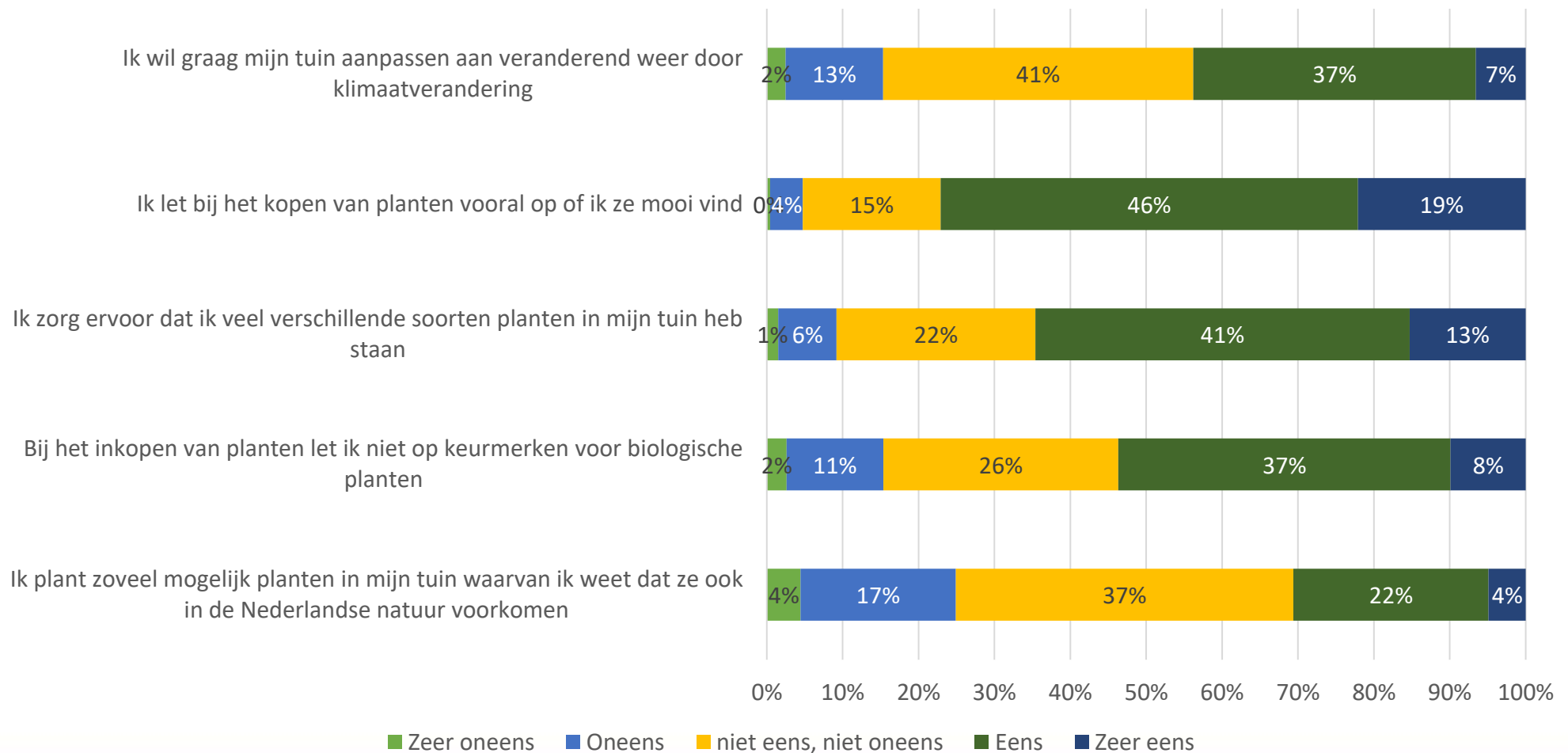
Ben je van plan om de komende 3 jaar meer of minder ... aan te leggen in je tuin?

Milieuvriendelijk tuiniergedrag: vooral op het gebied van verschillende planten kopen, niet zozeer inheems of biologisch kopen

De meerderheid van de consumenten zorgt al dat ze diverse planten in hun tuin planten, maar nog niet zozeer op of deze planten inheems zijn. Ook biologische planten zijn nog niet heel erg in trek: meestal let men niet op keurmerken, meer op of ze mooi zijn. Het risico bestaat dat juist planten en bloemen waar bestrijdingsmiddelen op zijn gebruikt, mooier worden gevonden. Tot slot is al een aanzienlijke groep (bijna de helft) bereid om de tuin aan te passen aan de veranderende weersomstandigheden.

Wat is je mening over de volgende stellingen?

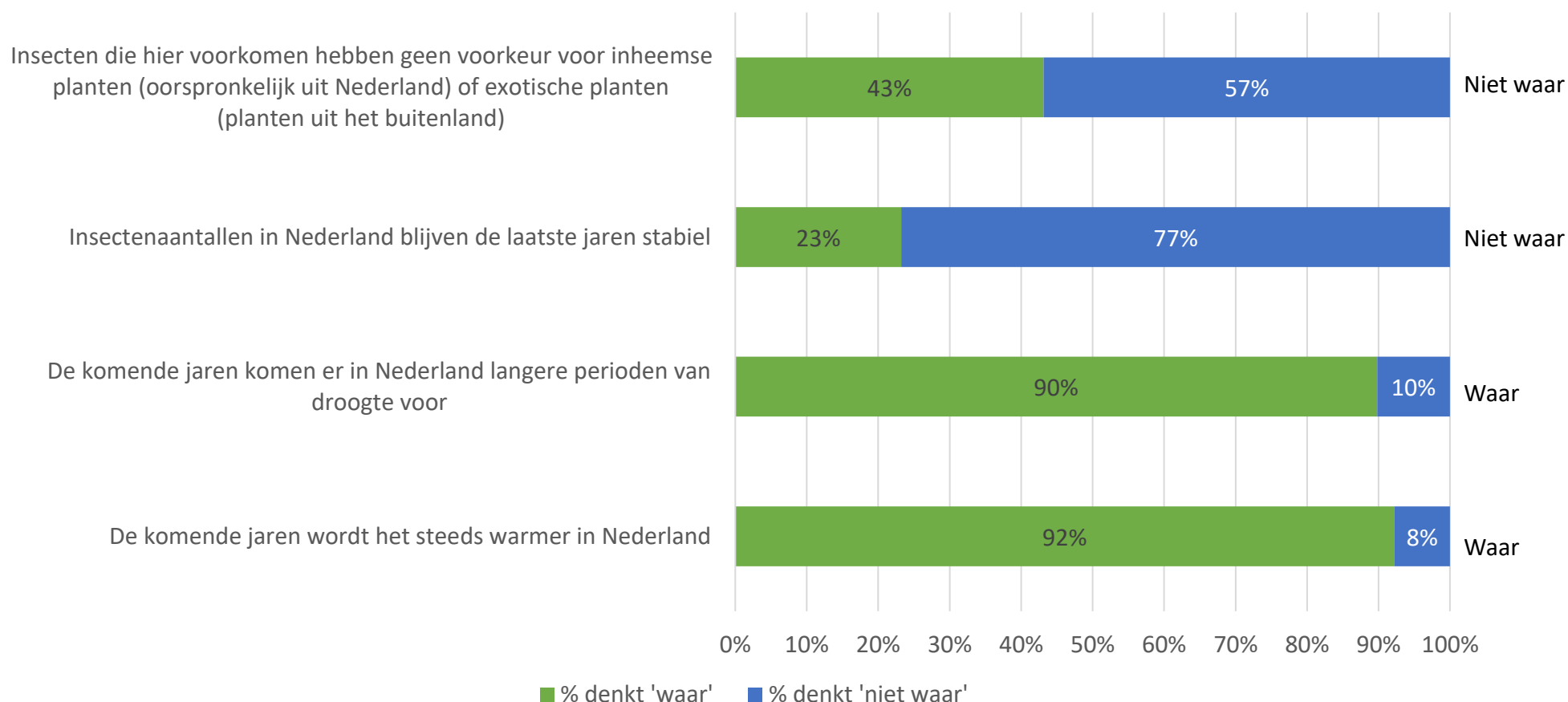

Kennis

Merendeel heeft juiste kennis over klimaatverandering en de tuin

Nederlanders zijn goed op de hoogte van het veranderende weer door klimaatverandering en wat we daaraan zouden moeten doen. De kennis over insecten, is minder: de meerderheid denkt ten onrechte dat insecten geen voorkeur hebben voor inheemse planten boven exoten.

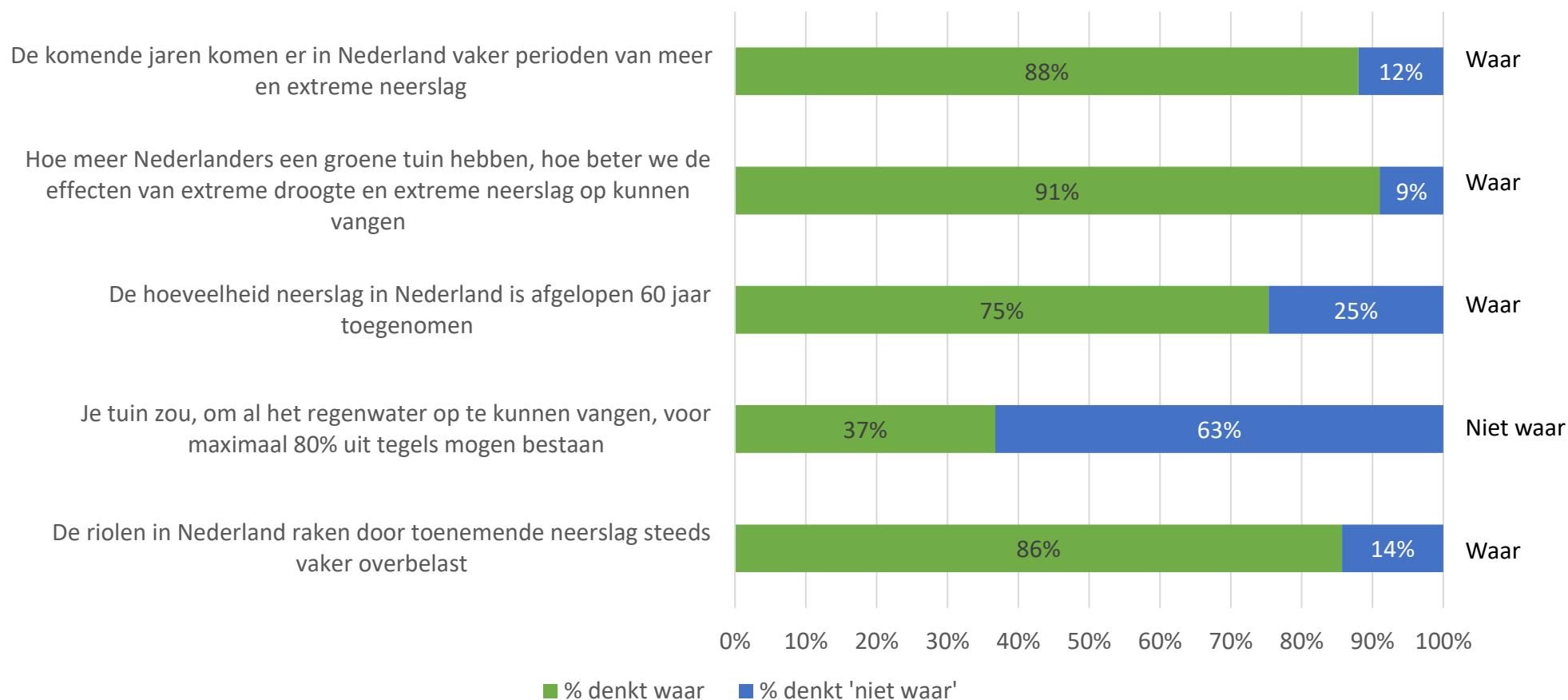
Zijn de volgende stellingen volgens jou waar of niet waar?

Voldoende kennis onder tuinbezitters over extremer weer

Ook op het gebied van extremere regenval zijn Nederlanders vrij goed op de hoogte en weten ze de stellingen juist te beantwoorden.

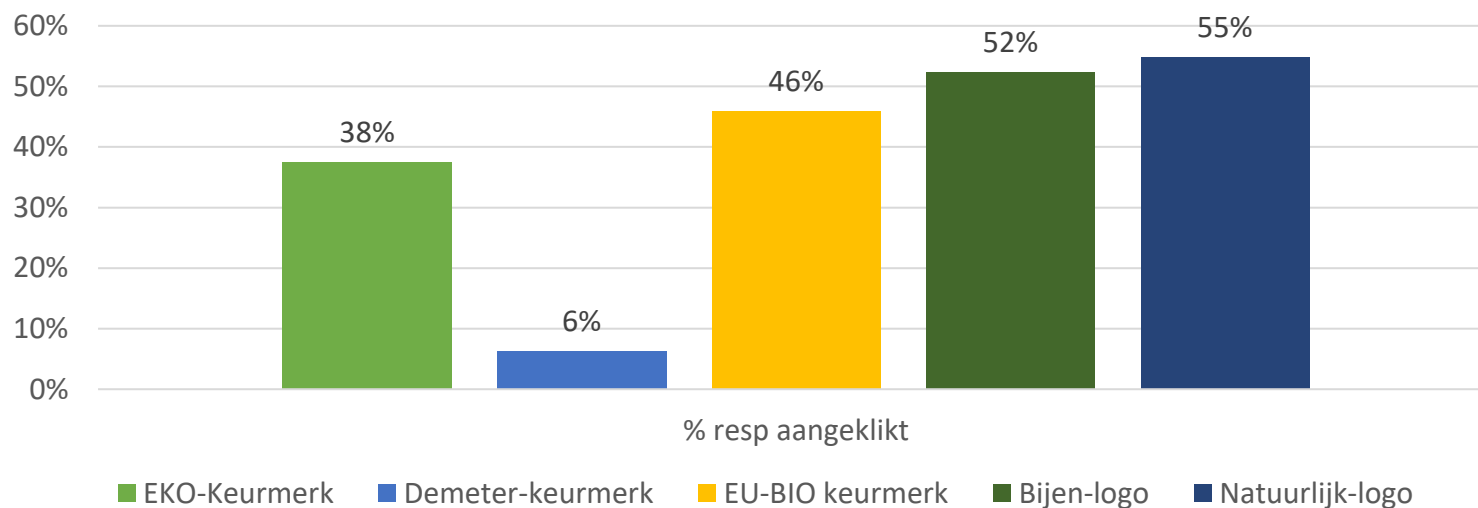
Zijn de volgende stellingen volgens jou waar of niet waar?

Kennis over biologische keurmerken blijft achter

Kennis over het herkennen van biologische planten, is wisselend. Het Demeter-keurmerk voor biologische planten is vrijwel onbekend en het EKO of EU-BIO keurmerk wordt door 40%-50% van de consumenten wel juist herkend. Opvallend is dat twee niet-bestaande logo's (Bijen-logo en natuurlijk-logo) het vaakst worden aangeklikt bij deze vraag wat laat zien dat er qua herkenning nog een slag te maken is.

Aan welk logo of keurmerk kan je volgens jou biologische planten herkennen?

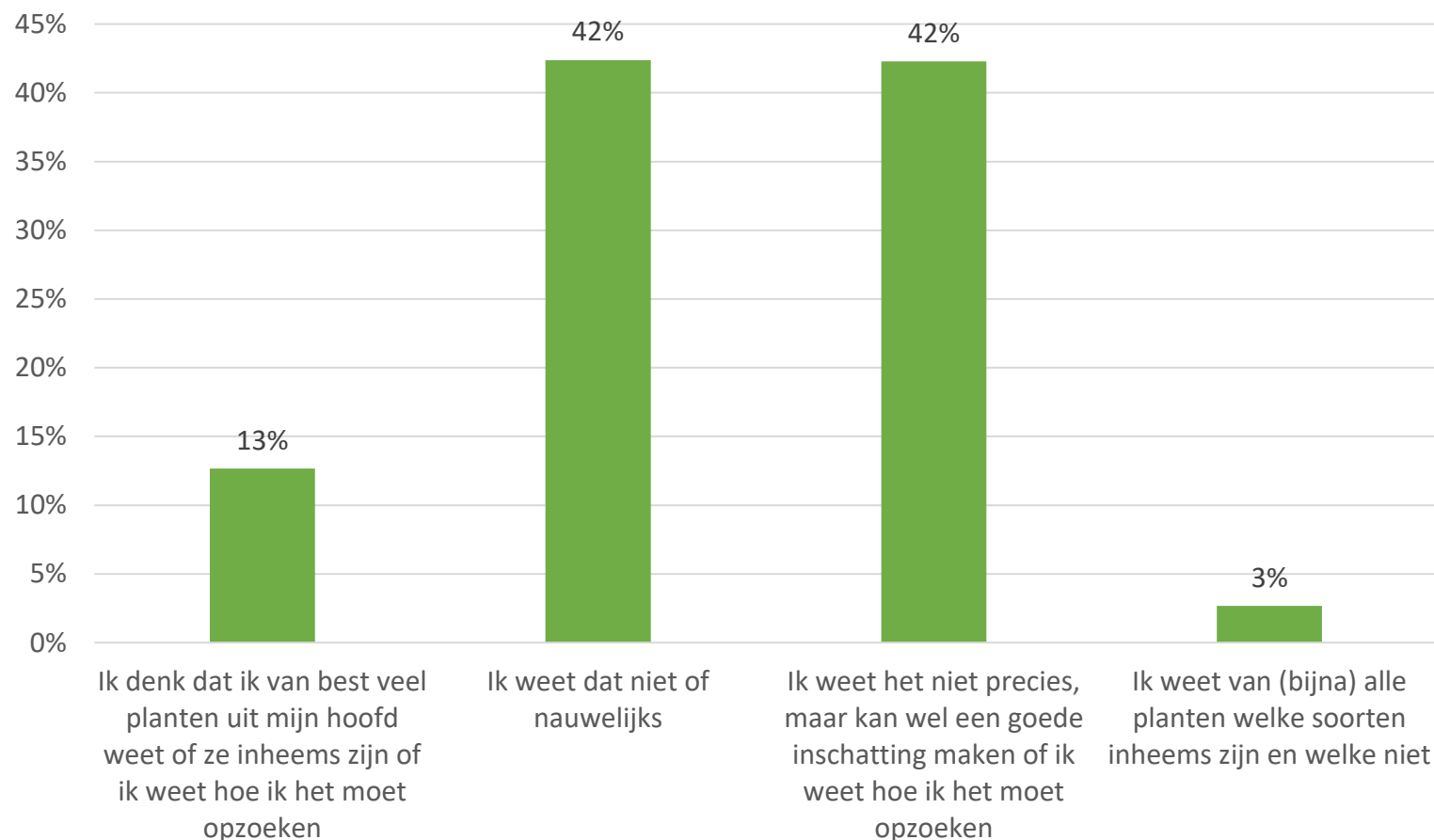
Hoewel de 65+ers minder verharding en meer planten en bloemen in de tuin hebben staan, herkennen zij de logo's minder goed. Zij klikken vaker (60 - 70%) dan de jongere doelgroepen de onjuiste keurmerken aan.

4 op de 10 tuinbezitters herkennen inheemse planten niet

Er zijn maar weinig consumenten die precies zouden kunnen benoemen welke plantensoorten inheems in Nederland zijn. Een groot deel weet het helemaal niet of nauwelijks (42%) en een even groot aandeel denkt in ieder geval wel te weten hoe ze dit moeten opzoeken.

In hoeverre weet jij welke planten voor in je tuin 'inheems' zijn (oorspronkelijk uit Nederland komen)?

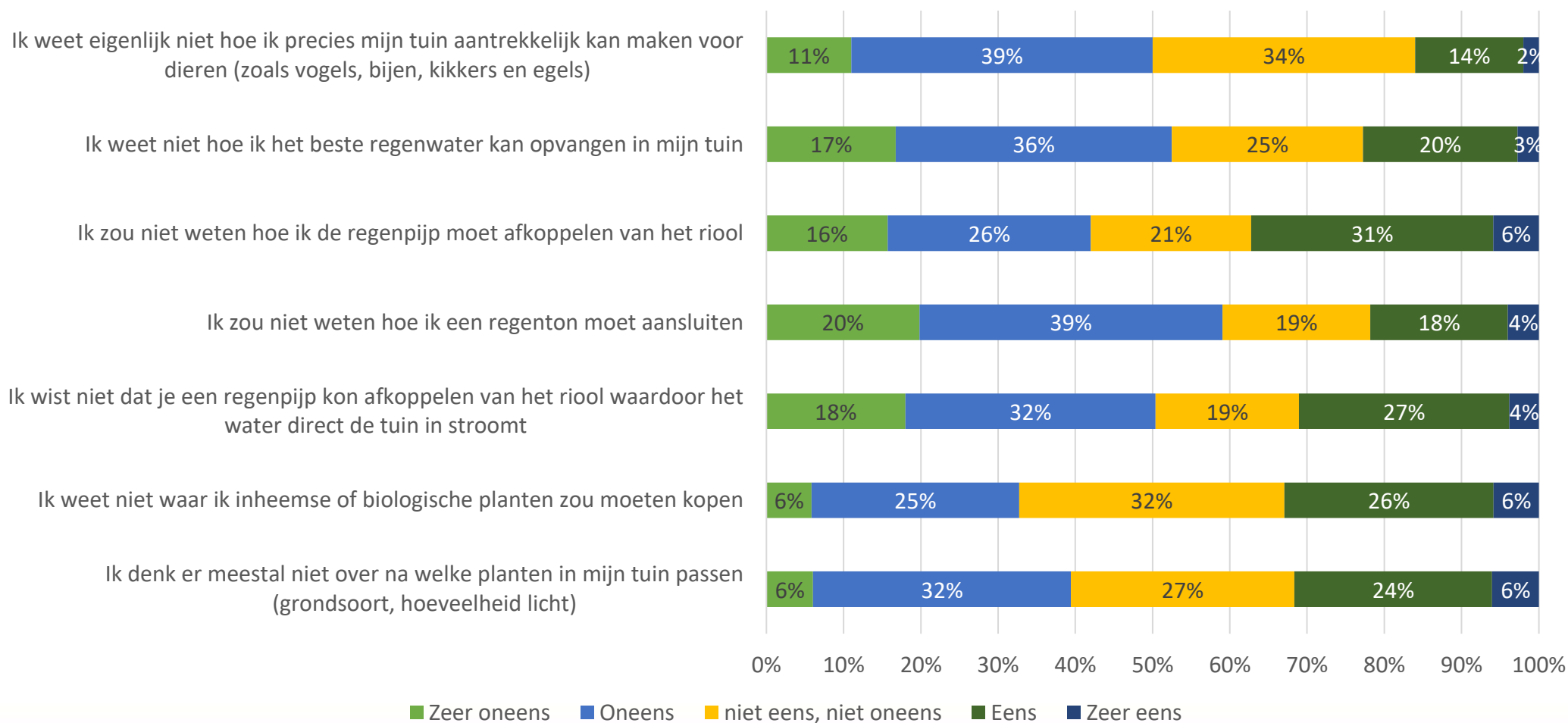

De ingeschatte kennis over het herkennen van inheemse planten neemt toe met opleidingsniveau. Ook valt op dat de jongeren (18-25 jaar) ongeveer 2x zo vaak als gemiddeld precies denken te weten welke soorten inheems zijn en welke niet.

Kennis over milieuvriendelijk tuinieren wisselend

Consumenten denken in meerderheid te weten dat en hoe ze regenwater kunnen opvangen. Het afkoppelen van de regenpijp is nog relatief onbekend (rond de 30% wist dat dit kon) en ook het h oe is nog onbekend (bijna 40% weet niet hoe dit moet). De kennis over het kopen van biologische of inheemse planten wisselt tussen doelgroepen (zie volgende pagina). Qua handelingsperspectief blijkt dat er slechts een minderheid (16%) niet weet hoe ze hun tuin aantrekkelijk moeten maken voor dieren.

Wat is je mening over de volgende stellingen?

Verschillen in kennis onder verschillende doelgroepen:

- Met name de groep van 26-35 jaar valt op in hoe vaak zij aangeven niet te weten waar ze inheemse of biologische planten moeten kopen. De oudere leeftijdsgroepen zijn hier juist ondervertegenwoordigd.
- De inwoners van de grootste steden (Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag) weten het minst vaak waar ze inheemse of biologische planten zouden moeten kopen.
- De 55+ ers letten vaker op of zij planten kiezen die bij hun tuin passen (qua grondsoort, licht etc.).
- Inwoners van de steden buiten de randstad (met name in het oosten en noorden) letten opvallend vaak wél goed op of zij planten kiezen die bij hun tuin passen. De inwoners van de landelijke gebieden in Noord- Zuid-Holland en Flevoland letten juist vaak niet echt op wat voor planten goed in de tuin zouden passen.
- Er zijn op kennis over inheemse en biologische planten geen verschillen in opleidingsniveau.

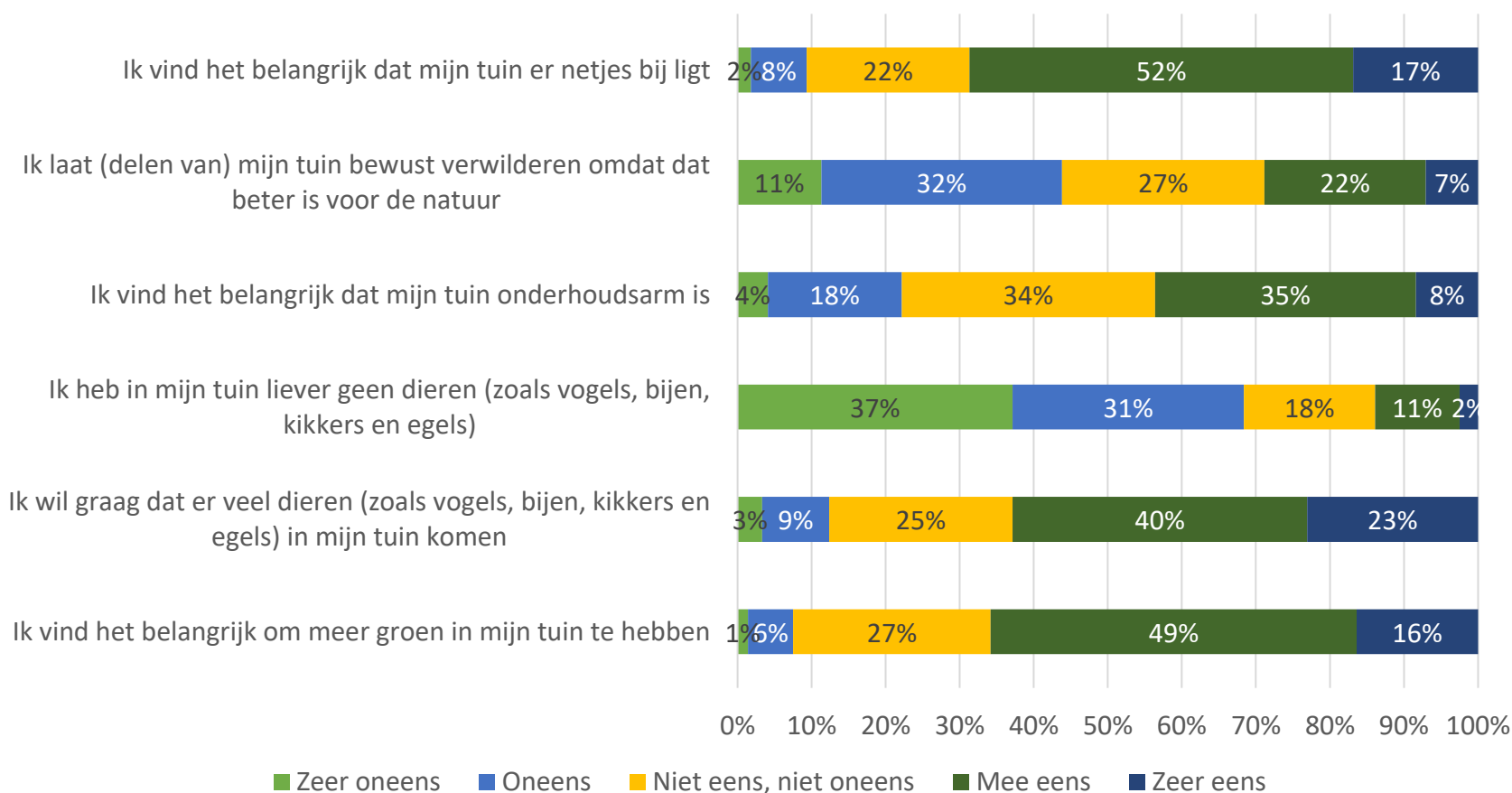

Drijfveren en belemmeringen

Meer groen, dieren en een nette tuin belangrijke drijfveren

Consumenten hebben verschillende drijfveren en belemmeringen om milieuvriendelijk te tuinieren. Een belangrijke drijfveer is dat men belang hecht aan de natuur (groen in je omgeving) en verschillende dieren in de tuin. Ook laat bijna één derde van de consumenten de tuin bewust verwilderen omdat dit beter is voor de natuur. Twee belemmeringen in de houding van consumenten is dat het overgrote deel graag de tuin er netjes bij heeft liggen of liever een onderhoudsarme tuin heeft.

In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen?

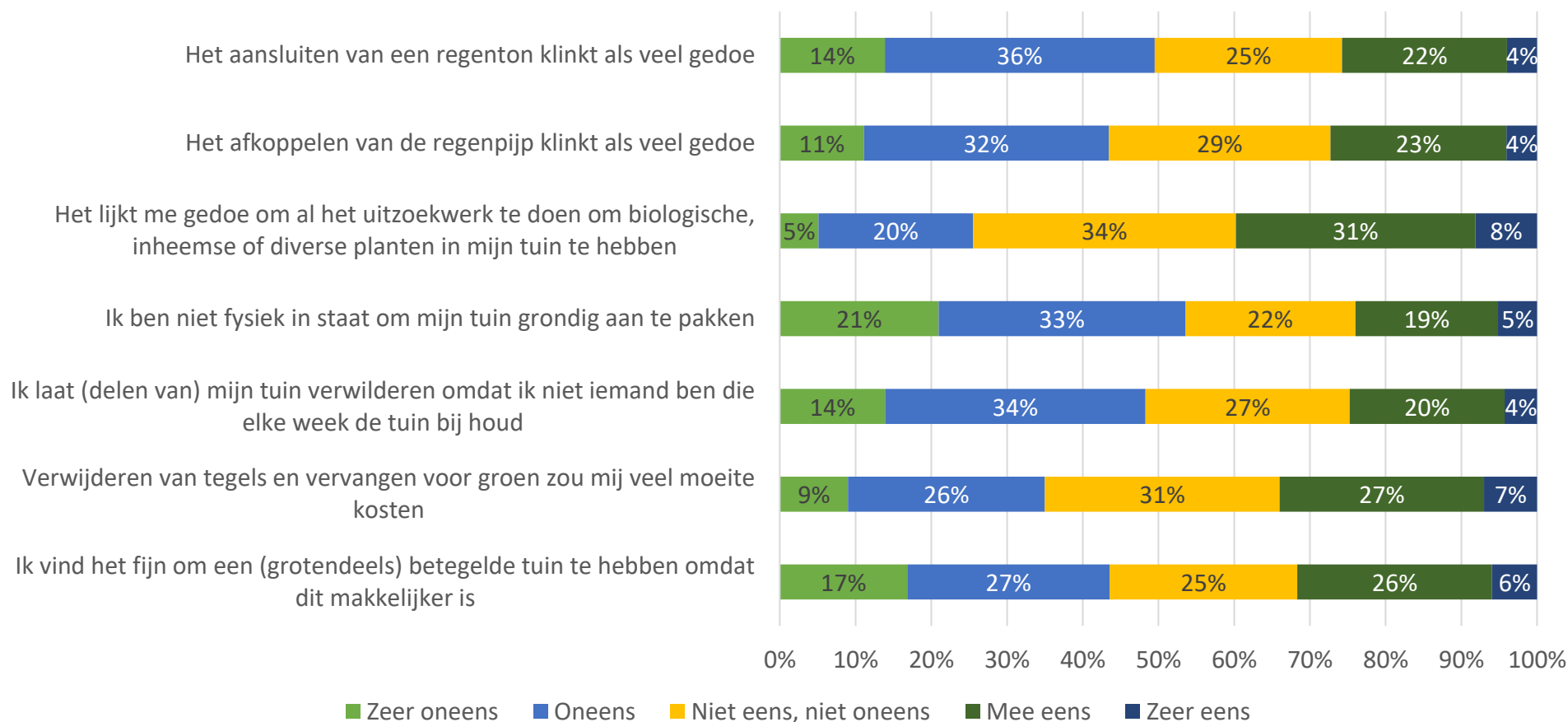

In de grote steden hecht men er minder waarde aan dat de tuin er netjes bij ligt.

Gedoe is belangrijkste belemmering: uitzoekwerk en moeite

Ook praktische overwegingen zijn uitgevraagd aan de respondenten. Over het gedoe en tijd die het kost om een groene tuin te hebben, verschillen de meningen tussen doelgroepen (zie pagina 26), maar met name het uitzoekwerk rondom inheemse, diverse of biologische planten wordt gezien als gedoe.

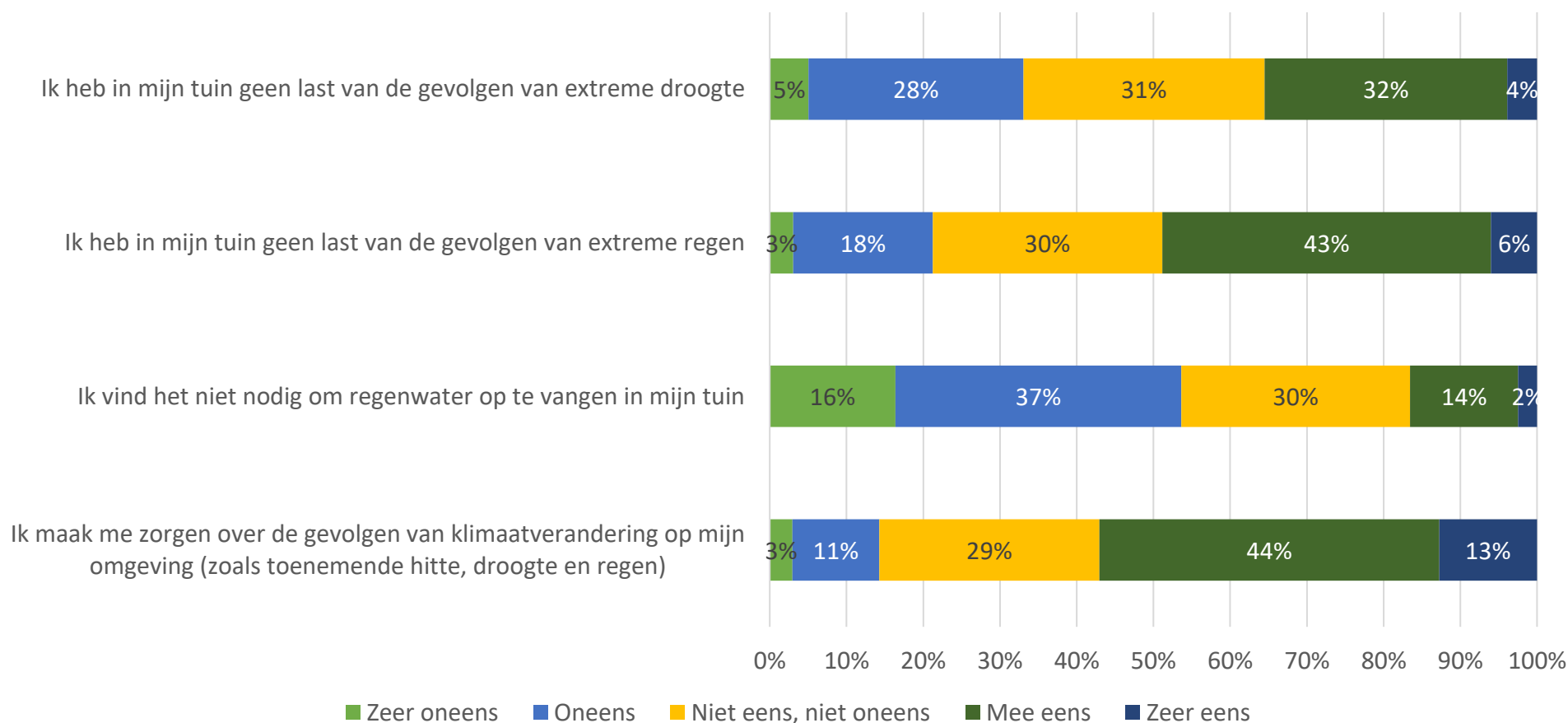
In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen?

Ervaren urgentie veranderend weer nog geen belangrijke drijfveer

Veel consumenten merken nog geen directe impact van veranderend weer. Vooral extreme regen wordt niet ervaren als last (de helft geeft aan hier geen last van te hebben, 22% wel), en extreme droogte al als iets meer last (ongeveer 1/3^e heeft hier last van). Men maakt zich wel zorgen, wat een drijfveer kan zijn om toch aanpassingen in de tuin door te voeren.

In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen?

Verschillen doelgroepen in gedoe en tijd

- De inwoners van de vier grote steden en overige grote steden in de Randstad, noemen gedoe en tijd veel vaker als belemmering dan de inwoners van meer landelijke gebieden. Zelfs in overige stedelijke gebieden wordt gedoe en tijd veel minder vaak genoemd dan in de grote randsteden (tot 40-45% noemt tijd en gedoe als belemmering, waar het in de overige steden en dorpen rond de 20-25% ligt).
- Dit geldt voor alle gedragingen (regenpijp afkoppelen, uitzoekwerk inheemse planten, regenton aansluiten). De opvallende uitzondering zijn de landelijke gebieden in Noord-Holland, Zuid-Holland en Flevoland, waar bijna 60% aangeeft het uitzoekwerk rondom inheemse planten gedoe te vinden, tegenover 39% gemiddeld in Nederland.
- Jongeren (18 t/m 34 jaar) vinden het aansluiten van een regenton of het afkoppelen van de regenpijp het vaakst een gedoe (32-38% vs. Landelijk 26-27%).
- Er zijn geen verschillen te zien in opleidingsniveau.

Judith Roumen

Judith.roumen@milieucentraal.nl

In samenwerking met PanelClix - <https://www.panelclix.nl/>

www.milieucentraal.nl